

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algıları Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması¹

D. Neslihan BAY

G.Ü. İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği
neslihanbay@gazi.edu.tr

Fatma ALİSİNANOĞLU

G.Ü. İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği
alisinan@gazi.edu.tr

Özet

Araştırmanın amacı, öğretmenlerin, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin yeterlilik algılarının belirlenmesi için “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”ni geliştirmektir. Araştırmanın örneklemini, Ankara ili merkez 8 ilçesine bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 400 öğretmen oluşturmuştur. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri kapsamında öncelikle açıklayıcı (explanatory) faktör analizi ve madde analizi çalışmalarına yer verilmiş; son olarak doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin açıklanan toplam varyansı %65.7’dir. Ölçeğin genelinin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Analiz sonucunda 33 maddeden oluşan “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği” elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuma-Yazma, Geçerlik, Güvenirlik

The Study of Validity and Reliability of The Scale of Sufficiency Perceptions About Preparation Studies For Reading And Writing of Pre-school Teachers

Abstract

The aim of this research is to develop “The Scale for Determining Preschool Teachers’ Self-Efficacy Perception About Preparation for Reading and Writing Activities” in order to determine teachers’ self-efficacy perception about preparation for reading and writing activities. The sample of the study consisted of 400 teachers working at the preschool educational institutions in the 8 central districts of Ankara. Firstly, explanatory factor analyses and item analyses and then confirmatory factor analyses have been carried out for validity and reliability analyses of the scale. Total variance of the scale was 65.7%. The internal consistency of Cronbach coefficient Alpha used for the validity of the scale was calculated as .89. At the end of the analyses, “The Scale for Determining Preschool Teachers’ Self-Efficacy Perception About Preparation for Reading and Writing Activities” that consists of 33 items was acquired.

Key words: Reading and Writing, Validity, Reliability

1. Giriş

¹ Bu makale araştırmacı tarafından Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalında Mayıs 2008 tarihinde kabul edilen Yüksek Lisans Tezinden Uyarlanmıştır

Okuma ve yazmaya hazırlık becerisi çocukların ilkokula başlamadan önce doğal olarak katıldıkları bir süreçtir (Morrison, 1998).

Albrecht ve Miller'e (2004) göre; okuryazarlığın gelişim sürecindeki ilk basamak farkındalık ve araştırmacılıktır. Bu aşamada çocuklar hikâye kitaplarını dinlemek ve tartışmaktan hoşlanmaktadırlar. Basılı materyallerin bir mesajı olduğunu anlamaya başlamaktadırlar. Okuma yazma girişimlerinde bulunarak, çevresindeki işaret ve levhaları tanımaya çalışırlar, ritimli oyunlara katılırlar ve okul öncesi dönem, bu deneyimlerin gerçekleşmesi için temel dönemdir.

Okumayı ve yazmayı öğrenmek, çocuğun okuldaki ve daha sonraki yaşamı için çok önemlidir. Çocuğun okula yetenekli bir biçimde devam edip edemeyeceğinin ve aktif olarak katılıp katılamayacağını en iyi göstergelerinden biri de okuma ve yazmadaki gelişme seviyesidir. Bireylerin okuma ve yazma yetenekleri yaşam boyu gelişme gösterse de, okul öncesi dönem en önemli dönemdir (NAEYC, 1998). Çocuklara sözlü ve yazılı dil arasındaki ilişkiyi, harfler, sesler ve kelimeler arasındaki ilişkiyi göstermek gerekmektedir. Okul öncesi dönemde çocuklar, dil işlevlerini model alacak şekilde iletişim kurduklarında sözlü ve yazılı dil arasındaki bağı daha iyi anlayabilmektedirler (Gunn vd, 1992). Sınıflarda konuşma, okuma, yazma, oynama ve dinleme etkinliklerinin yapılacağı ortamlar oluşturularak çocukların okuma ve yazmaya yönelik isteklerinin artması sağlanabilir (NAEYC, 1998).

Saracho'ya göre dil ve okuryazarlık gelişimi

- Sınıfta oyun için yeterli alan ve zaman sağlanırsa,
- Gerekli malzeme sağlanırsa,
- Çocukların oyunla ilgili temelleri geliştirilirse,
- Dramaların provası iyi uygulanırsa,
- Öğretmen, model olma ve etkileşim yoluyla çocukların dikkatine ve öğrenmelerine kılavuzluk yaparsa desteklenebilmektedir (Saracho, 2004).

Okul öncesinde okuma yazma hazırlık çalışmaları, ilköğretimde verilen okuma yazmaya hazırlık çalışmalarından daha farklı şekilde çocukları okuma yazmaya hazırlamaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, çocukların bilgi düzeylerini, anlama düzeylerini gözlemleyerek, eğitime başlama noktasına karar vermelidirler (Bloch, 2000; Gunn vd, 1992). Çocukların öğrenmelerine fırsat sağlamak ve uygun ortamı oluşturmak önemli ve gereklidir. Öğretmenler rollerini, öğrenmeye rehberlik etme ve öğrenmeyi yönlendirme olarak genişletmelidirler. Okul öncesi öğretmenlerinin, çocukların okuma yazmaya hazırlık çalışmalarındaki becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak aktiviteleri kullanmaları gerekmektedir (Bodrova ve Leong, 1996). Bu nedenle, okul öncesi eğitimde çocukları kalem, kâğıt, boya, elışı kâğıtları, makas; yapıştırıcı, oyun hamuru gibi malzemeleri ve tahta küpler, yap - boz gibi oyuncakları, kullanmaya teşvik etmek gerekmektedir. (Kılıçarslan, 1997).

Çocuklara hikâye kitabı okuma veya anlatma, birlikte hikâye yazma, kitap yapma ve dramatizasyonlara katılma gibi anlamlı okuma etkinlikleri düzenlenmelidir. Çocuklara değişik hikâye kitapları okunarak, anlatılarak okumaya ilgi duymaları sağlanmalı ve ilgileri geliştirilmelidir (Girgin, 2003). Çocukların, dildeki sesleri öğrenmesine yardımcı olmak için kelime oyunları önerilmektedir. En iyi aktivitelerden biri kafiyeli kelimelerdeki sesleri bulmasını sağlayan oyunlardır. Okul öncesi dönemde kafiyenin farkına varmak, sonraki

okuma becerisi için iyi bir ipucu olmaktadır. Kafiye becerileri çocukların heceleme kategorilerini öğrenmede de faydalı olmaktadır (Soderman vd., 2004).

Yapılan bu değerlendirmelerin ışığında, çocuğun okul dönemine başarılı bir şekilde devam edebilmesi için öğretmenlerin bilinçli bir şekilde okuma yazmaya hazırlık çalışması yapmaları gerektiği görülmektedir. Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yeterlilik düzeylerini ortaya koymak için ülkemizde geliştirilmiş ölçek bulunmamaktadır. Bu eksikliği gidermek için “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği” geliştirilmiştir. Çalışmanın bu alanda yapılacak yeni akademik çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; Ankara ili merkez ilçelerindeki okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini evrenden random (seçkisiz) tekniğiyle belirlenmiş olan, 2006–2007 öğretim yılı bahar döneminde Ankara ili merkez ilçelerden Yenimahalle, Çankaya, Etimesgut, Sincan, Altındağ, Keçiören, Mamak ilçelerindeki özel anaokullarında, ana sınıfında ve bağımsız anaokullarında görev yapan toplam 400 öğretmen oluşturmaktadır. Geçerlik güvenirlik çalışması için örnekleme dahil edilen okulların ve öğretmenlerin dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması İçin Örnekleme Dâhil Edilen Okulların ve Öğretmenlerin Dağılımı

İLÇE	OKUL TÜRÜ	OKUL SAYISI	TOPLANAN VERİ SAYISI
Altındağ	Ana Sınıfı	5	11
	Bağımsız Anaokulu	2	8
	Özel Anaokulu - Kreş	2	16
Çankaya	Ana Sınıfı	8	18
	Bağımsız Anaokulu	5	22
	Özel Anaokulu - Kreş	8	30
Etimesgut	Ana Sınıfı	17	41
	Bağımsız Anaokulu	8	38
	Özel Anaokulu - Kreş	5	19
Keçiören	Ana Sınıfı	7	16
	Bağımsız Anaokulu	2	8
	Özel Anaokulu - Kreş	4	10
Mamak	Ana Sınıfı	3	8
	Bağımsız Anaokulu	2	9

	Özel Anaokulu - Kreş	1	3
Sincan	Ana Sınıfı	10	26
	Bağımsız Anaokulu	2	14
	Özel Anaokulu - Kreş	1	4
Yenimahalle	Ana Sınıfı	17	44
	Bağımsız Anaokulu	4	16
	Özel Anaokulu - Kreş	9	48
Genel Toplam	Ana Sınıfı	67	164
	Bağımsız Anaokulu	25	115
	Özel Anaokulu - Kreş	30	130
GENEL TOPLAM		122	409

“Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin geçerlik güvenirlik çalışması için örneklemedeki öğretmen sayısının, ölçeğin madde sayısının en az beş katı olması gerekmektedir (Jinchul, 2004). Ölçeğin madde sayısı 71 olduğundan en az 355 öğretmene ulaşmak gerekmektedir. Öğretmenlere dağıtılan ölçek formlarının, geri dönmeme ihtimalinden dolayı toplam 468 öğretmene ulaşılmış ve 409 ölçek formu geri alınmıştır. Örnekleme alınan öğretmenler tarafından 9 ölçek formu tam olarak doldurulmadığından veri setinden çıkarılmıştır.

2.2. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olan “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği” 122 okulda, araştırmacı tarafından öğretmenlerden toplanmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Ölçeğin deneme formunun oluşturulabilmesi için, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin yurt içi ve yurt dışı araştırmalar incelenmiş ve kaynak taraması yapılmıştır. 2006 yılında çocuk merkezli, gelişimsel ve sarmal olarak yeniden düzenlenen Millî Eğitim Bakanlığı “36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı”ndaki okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında belirlenen başlıklar doğrultusunda 82 maddeden oluşan taslak bir form oluşturulmuştur. Oluşturulan bu formun kapsam geçerliğini belirlemek amacıyla 6 alan uzmanından görüş alınmıştır. Uzmanların seçiminde okul öncesinde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ve okuma olgunluğuna yönelik çalışmalarının bulunmasına dikkat edilmiştir. Soruların amaca uygun olup olmadığının değerlendirilmesinde likert tipi beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Uzmanların her bir maddeye verdikleri puanlar hesaplanmış ve toplam puan uzman sayısına bölünmüştür. Madde puanı 4’ün altında olan 11 madde taslak formdan çıkarılmış ve 71 maddelik deneme formu elde edilmiştir.

“Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nde likert tipi beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Buna göre ölçek uygulama derecesine göre, (1) Hiçbir Zaman, (2) Çok Az, (3) Nadiren, (4) Sıklıkla, (5) Her Zaman seçeneklerinden oluşmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

“Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin yapı geçerliği ve faktör yapısı, açımlayıcı faktör analizi (AFA) ile incelenmiştir. AFA ile ölçekte yer alan maddelerin ölçtükleri faktörlerin keşfedilmesi amaçlanmıştır (Büyüköztürk, 2002).

“Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin güvenilirliği için, **Cronbach Alfa** katsayısı ve **Spearman Brown** iki yarı test korelasyonu hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan soruların, bireyleri ölçülen özellik bakımından ayırt etmedeki yeterliliği, düzeltilmiş madde toplam korelasyonu ile, toplam ölçek puanına dayalı olarak oluşturulan alt-üst %27’lik grupların madde ortalama puanları arasındaki farkları ilişkisiz **t testi** ile incelenmiştir. Ölçeğin her bir faktörünün güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. Ayrıca ölçeğin faktör puanlarının ortalama ve standart sapma değerleri ile faktörler arasındaki korelasyonlar, **Pearson Momentler Çarpım Korelasyon** tekniği ile hesaplanmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan tüm istatistiksel işlemlerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiş ve elde edilen tüm sonuçlar çift yönlü olarak sınanmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışmaları

Ölçme aracında aranan temel nitelikler geçerlik ve güvenilirlik. Güvenirlik, aynı şeyin bağımsız ölçümlerindeki kararlılıktır. Geçerlilik ise ölçülmek istenen şeyin ölçülebilirlik olma derecesidir (Karasar, 2000).

Ön uygulama sonucunda elde edilen verilerin SPSS programında analizi yapılmıştır. “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin boyutlarını belirlemek için faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizinin amacı değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle faktörler bulmaktır. Ayrıca maddelerin kendileri ile yüksek ilişki veren maddeleri bulması ve faktörlerin daha kolay yorumlanmasını sağlamak amacıyla dik döndürmeye tabi tutulmuştur. Bu tür döndürme çok faktörlü yapının söz konusu olduğu durumlara uygundur. Yapılan faktör analizinde Scree Plot eğrisi 8 faktörlü yapıyı göstermiştir. Faktör yük değerlerinin .45 ya da daha yüksek olması maddenin faktörü ölçtüğü anlamına gelmekte ve iyi bir ölçü olarak değerlendirilmektedir (Büyüköztürk, 2002). Bu sebeple “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nde madde yükü .50 den küçük olan maddeler atılmış ve güvenilirliği yüksek yapılara ulaşılmıştır.

Faktör analizi sonuçlarına göre “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin 8 faktör ve 35 madde olduğu görülmüştür. Faktör sonuçlarının ayrıntılı incelenmesi sonucunda 1. faktör olan dikkat ve bellek çalışmalarında 2 maddenin tamamen farklı boyutta olduğu görülmüş ve

ölçek içerisinden çıkarılmıştır. Bu iki madde ölçek içerisinden çıkarıldıktan sonra tekrar güvenilirliği yapılmıştır. Ölçek 8 faktör ve 33 maddeden oluşmuştur.

3.1.1. “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin Geçerlik Çalışması

Aşağıda verilen tablo 2’de “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin Betimleyici Faktör Analizi Sonuçları ve her bir faktörün varyansı ile tüm faktörlerin toplam varyansı verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde; 33 maddeden oluşan ölçeğin birinci faktörünün (*Dikkat ve Bellek Çalışmaları*) faktör yük değerleri .751 ile .800 arasında değişmekte ve 8 maddeden oluşmaktadır. Madde 42, 44, 46, 47, 50, 53 olumsuz sorular olup ve dikkat ve bellek çalışmalarına yönelik çalışmaları içermektedir. 66 ve 70’inci maddeler ise güven ve bağımsız davranışa yönelik çalışmaları içermektedir. Bu iki maddenin, faktörün genel yapısına uymadığı için çıkarılarak 6 maddeyle 1. faktör oluşturulmuştur.

İkinci faktörün (*Görsel Algılamaya Yönelik Çalışmalar*) faktör yük değerleri .539 ile .737 arasında değişmektedir ve toplam 6 maddeden oluşmaktadır. Üçüncü faktörün (*Bedensel Hazırbulunuşluluk Çalışmaları*) faktör yük değerleri .657 ile .792 arasında değişmektedir ve toplam 4 maddeden oluşmaktadır. Dördüncü faktörün (*Türkçeyi Doğru Kullanmaya Yönelik Çalışmalar*) faktör yük değerleri .788 ile .851 arasında değişmektedir ve toplam 3 maddeden oluşmaktadır. Beşinci faktörün (*Problem Çözmeye Yönelik Çalışmalar*) faktör yük değerleri .764 ile .845 arasında değişmektedir ve toplam 3 maddeden oluşmaktadır.

Tablo 2 “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin Betimleyici Faktör Analizi Sonuçları

İlk Madde No	Ortak Faktör Varyans	Faktör Yük Değerleri							
		1	2	3	4	5	6	7	8
M47	.691	.800							
M53	.610	.768							
M46	.651	.751							
M50	.623	.750							
M66	.569	.739							
M44	.621	.739							
M42	.651	.739							
M70	.564	.638							
M9	.634		.737						
M12	.620		.730						
M10	.584		.709						
M8	.597		.699						
M5	.489		.637						
M16	.585		.539				.441		

M62	.735			.792				.303	
M61	.722			.788					
M64	.530			.671					
M60	.489			.657					
M24	.781				.851				
M25	.819				.814				
M26	.760				.788				
M55	.855					.845			
M56	.835					.825			
M54	.744			.304		.764			
M31	.788		.389				.734		
M29	.650				.370		.659		
M32	.742		.415				.644		
M28	.603				.374		.638		
M68	.764							.846	
M67	.744							.808	
M69	.527							.654	
M71	.504							.642	
M39	.724								.771
M41	.646								.745
M37	.618								.650

Tablo 2'nin devamı								
	Faktörlerin Açıkladıkları Varyans							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Açık. Varyans	%23.7	%11.4	%8.5	%6.3	%5.4	%3.9	%3.6	%3.1
Açık.Top.Varyans	%65.7							

Altıncı faktörün (*Kendini Sözel Olarak İfade Etmeye Yönelik Çalışmalar*) faktör yük değerleri .638 ile .734 arasında değişmekte ve toplam 4 maddeden oluşmaktadır. Yedinci faktörün (*Başkalarıyla İlişkilerini Yönetebilmeye Yönelik Çalışmalar*) faktör yük değerleri .642 ile .846 arasında değişmekte ve toplam 4 maddeden oluşmaktadır. Sekizinci faktörün (*Sesleri Ayırt etmeye Yönelik Çalışmalar*) faktör yük değerleri .650 ile .771 arasında değişmekte ve toplam 4 maddeden oluşmaktadır.

Birinci faktörün toplam varyansın % 23.7'sini açıkladığı, ikinci faktörün ise % 11.4'ünü açıkladığı görülmektedir. Diğer faktörlerin açıkladığı varyans oranları ise %8.5 ile %3.1 arasında değişmektedir. Sekiz faktörün açıkladığı toplam varyans ise %65.7'dir.

Açıklanan toplam varyansın %50'nin üzerinde olması tüm faktörlerin, öğretmenlerdeki okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin yeterlilik algılarını yüksek düzeyde ortaya koyduğunu göstermektedir.

Tablo 3'de "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği"nin faktörlerinin ortalama ve standart sapma değerleri ile faktörler arası korelasyonları verilmiştir.

Tablo 3 "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği"ndeki Faktörlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ile Faktörler Arası Korelasyonları

Faktör No	$\bar{X}$	S	KORELASYONLAR							
			F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8
F1	27.16	3.78	-	.26	.10	.14	.21	.17	.11	.32
F2	23.31	4.87		-	.21	.32	.37	.59	.20	.44
F3	18.12	2.10			-	.26	.37	.18	.44	.25
F4	13.71	1.76				-	.37	.55	.21	.23
F5	12.47	2.39					-	.37	.24	.44
F6	17.24	3.04						-	.25	.34
F7	19,05	1,37							-	.21
F8	11,35	2,68								-
Toplam	141.98	15.07	.55	.75	.51	.56	.66	.68	.44	.68

*P<0.05

Faktörler arasındaki anlamlılık düzeyi $P < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nden alınan ortalama puanlar birinci faktör için 27.16 ($s=3.78$), ikinci faktör için 23.31 ($s=4.87$), üçüncü faktör için 18.12 ($s=2.10$), dördüncü faktör için 13.71 ($s=1.76$), beşinci faktör için 12.47 ($s=2.39$), altıncı faktör için 17.24 ($s=3.04$), yedinci faktör için 19.05 ($s=1.37$), sekizinci faktör için 11.35 ($s=2.68$)’dir. Ölçeğin tümü için ortalama puan 141.98 ($s=15.07$) olduğu belirlenmiştir.

Ölçeğin alt boyutlarının birbirleriyle olan ilişkileri incelendiğinde .10 ile .44 arasında değerler aldığı görülmektedir. Aynı zamanda ölçeğin alt boyutları ile toplam puan arasında .44 ile .68 arasında değişen korelasyon değerleri elde edilmiştir. Bu bulgular faktörler arasında multicolineerity (*çoklu değişme*) olmadığını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle her bir faktör farklı bir yapıyı ölçmektedir.

3.1.2. “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin Güvenirlik Çalışması

Ölçeğin boyutlarının ve tamamının güvenilirliklerini incelemek amacıyla Cronbach Alpha değerleri hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin kişileri ne derece ayırt ettiğini incelemek amacıyla düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ve üst %27, alt %27 puanları arasındaki ilişkisiz t testi sonuçları tablo 4.’te verilmiştir.

Tablo 4. “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyonları ve Üst %27, Alt %27 Puanları Arasındaki İlişkisiz T Testi Sonuçları

Faktör Adı	İlk Madde No	Yeni Madde No	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	t (üst%27-alt%27)
Dikkat ve Bellek Çalışmaları	Madde 42	Madde 1	.68	6.64
	Madde 44	Madde 2	.68	6.86
	Madde 46	Madde 3	.72	9.28
	Madde 47	Madde 4	.74	7.60
	Madde 50	Madde 5	.66	8.32
	Madde 53	Madde 6	.64	5.91
Görsel Algılamaya Yönelik Çalışmalar	Madde 5	Madde 7	.52	10.32
	Madde 8	Madde 8	.57	8.95
	Madde 9	Madde 9	.68	13.98
	Madde10	Madde 10	.56	11.58
	Madde12	Madde 11	.67	13.51

	Madde16	Madde 12	.58	13.47
--	---------	----------	-----	-------

Faktör Adı	İlk Madde No	Yeni Madde No	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	t (üst%27-alt%27)
Bedensel Hazırbulunuşluk Çalışmaları	Madde 60	Madde 13	.54	7.58
	Madde 61	Madde 14	.66	8.84
	Madde 62	Madde 15	.69	6.49
	Madde 64	Madde 16	.52	7.38
Türkçeyi Doğru Kullanmaya Yönelik Çalışmalar	Madde24	Madde 17	.74	5.98
	Madde25	Madde 18	.82	10.08
	Madde26	Madde 19	.74	9.85
Problem Çözmeye Yönelik Çalışmalar	Madde54	Madde 20	.70	10.54
	Madde55	Madde 21	.85	11.81
	Madde56	Madde 22	.83	11.69
Kendini Sözel Olarak İfade Etmeye Yönelik Çalışmalar	Madde28	Madde 23	.58	8.92
	Madde29	Madde 24	.61	9.55
	Madde31	Madde 25	.76	11.84
	Madde32	Madde 26	.69	15.35
Başkalarıyla İlişkilerini Yönetebilmeye Yönelik Çalışmalar	Madde67	Madde 27	.68	8.92
	Madde68	Madde 28	.67	9.55
	Madde69	Madde 29	.49	11.84
	Madde71	Madde 30	.48	15.35
Sesleri Ayırt Etmeye Yönelik Çalışmalar	Madde37	Madde 31	.36	12.70
	Madde39	Madde 32	.43	11.40

	Madde41	Madde 33	.32	9.57
--	---------	----------	-----	------

*P<0.05

Tablo 4.'e göre ölçekteki maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonu değerleri .32 ile .85 arasında değişmektedir. Üst %27 ile alt %27'lik grubun puanları arasında yapılan t testi sonuçları tüm maddeler ve alt ölçek toplam puanları için anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Bu durum “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin her bir maddesinin öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarındaki yeterliliklerini ayırt edecek nitelikte olduğunu göstermektedir.

Tablo 5'te ölçeğin alt boyutları ve tamamının iç tutarlılığı için hesaplanan alfa katsayıları verilmiştir.

Tablo 5 “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin Cronbach Alfa Katsayıları

Faktörler	Cronbach Alpha Değeri
Faktör 1	.88
Faktör 2	.83
Faktör 3	.78
Faktör 4	.88
Faktör 5	.89
Faktör 6	.82
Faktör 7	.76
Faktör 8	.55
TOPLAM	.89

Faktörlerin alfa değerleri .55 ile .89 arasında değişmektedir. Ölçeğin genelinin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Tezbaşaran (1997), likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek bir güvenilirlik katsayısının olabildiğince 1'e yakın olması gerektiğini ifade etmektedir. Alfa değerlerinin .50'nin üzerinde olması güvenilirliğin güçlülüğünü göstermektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

“Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin yapı geçerliğini ortaya koymak için SPSS paket programında faktör analizi yapılmış, madde yükü .50'den küçük olan maddeler atılmıştır. Yapılan istatistiksel çözümleme sonucunda 8 faktörden oluşan 35 maddelik “Okul Öncesi

Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği” elde edilmiştir. Birinci faktörde yer alan 2 maddenin faktörlere uyum sağlamadığı görüldüğünden 2 madde ölçekten çıkarılmış ve madde sayısı 33 maddeye düşürülmüştür. 33 maddeden oluşan “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin birinci faktörünün toplam varyansın %23.7’ sini açıkladığı, ikinci faktörünün ise %11.4’ünü açıkladığı görülmektedir. Diğer faktörlerin açıkladığı varyans oranları ise %8.5 ile %3.1 arasında değişmektedir. Sekiz faktörün açıkladığı toplam varyans ise %65.7’dir. Faktörlerin alfa değerleri .55 ile .89 arasında değişmektedir. Ölçeğin genelinin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Böylece “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarını Belirleme Ölçeği”nin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu bilgiler ışığında;

- Ölçeğin standardizasyonunun sağlanabilmesi için farklı şehir, bölgelerde ve farklı yaş gruplarına uygulanması,
- Ölçeğin farklı öğretim kademelerinde uygulanabilmesi için geliştirilmesi,
- Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları üzerinde etkili olan faktörlerin belirlenebilmesi için araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

ALBRECHT, K., Miller, L. (2004). **The Comprehensive Preschool Curriculum**. (Third Edition). Maryland: Gryphon House, Beltsville.

BLOCH, C. (2000). “Literacy in The Early Years: Teaching and Learning in Multilingual Early Childhood Classrooms”, www://web.uct.ac.za/depts/praesa/OccPab1.pdf internet sitesinden 12.06.2006 tarihinde alınmıştır.

BODROVA, E., Leong, D. (1996). **Tols of the Mind The Vygotskian Approach to Early Childhood Education**. (First Edition). America: Pretice Hall.

BÜYÜKÖZTÜRK Ş. (2002). Faktör Analizi Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirme Kullanımı. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**. Ankara: PegemA Yayıncılık.

GİRGİN, Ü. (2003). Okumaya Hazırlık Etkinlikleri. **Çocukta Dil ve Kavram Gelişimi**. Topbaş, S. (Editör). (Üçüncü Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

GUNN, B.; Simmons, D.C.; Kameenu, E.J. (1992) .Emergent Literacy: Curricular and Instructional Implacations for Diverse Learners. <www://e:emergentliteracyimplacation.htm> (12.09.2006).

JİNCHUL, J. (2004). Analysis Of The Factors And The Roles Of Hrd In Organizational Learning Styles As Identified By Key Informants At Selected Corporations In The Republic Of Korea. Unpublished Doctoral Dissertation. Texas A&M University. Educational Human Resource Development.

KARASAR N. (2000). **Verilerin Toplanması. Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KILIÇASLAN, F. (1997). Farklı Sosyo – Ekonomik Düzeydeki Anaokulu Çocuklarının Okumaya Hazır Olma Durumu. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

MORRISON, G. (1998). **Early Childhood Education Today**. (Seventh Edition). Columbus, Ohio. University of North Texas: Merrill and Imprint of Prentice Hall .

NAEYC (National Association for the Education of Young Children). (1998). **Learning to Read and Write**. Developmentally Appropriate Practices for Young Children. America: All Right Reserved.

SARACHO, O. (2004). Supporting Literacy-Related Play: Roles for Teachers of Young Children. . **Early Childhood Education Journal**. Vol:31, No:3, p. 201-205.

SODERMAN, A. K.; Gregory, K. M.; Mccarty , L. T. (2004). **Scaffolding Emergent Literacy**. (First Edition). Boston: Pearson.

TEZBAŞARAN, A. A. (1997). **Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu** (İkinci Baskı). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.